

Znano je, da prinašajo gozdni sadeži nekaterim kmetijskim zadrugam na Gorenjskem precejšnje dohodke, če je letina ugodna in odkup dobro organiziran.

Na gospodarskem odseku Okrajne zadrugne zveze Kranj smo na naša vprašanja te dni zvedeli, da so zadrugne na odkup dobro pripravljene. Organizacijo vodi Gospodarska poslovna zveza, ki se je o vsem potrebnem že dogovorila s predstavniki posameznih zadrug.

Sezona borovnic je tu in odkup se lahko takoj prične. Nabiralec bode najboljše namizne borovnice lahko prodal po 80 dinarjev kg, medtem ko so jih zadrugne lani odkupovale po 50 in 55 dinarjev. V dolinskih predelih zaradi pozebe teh sadežev letos ne bo veliko. Možnost zaslužka je torej manjša kot druga leta. Ob normalnih letinah odkupijo največ borovnic v Naklem, v Poljanski dolini, Zabnici, pa tudi v bohinjškem kotu. Za domači in tuji trg so jih lani na Gorenjskem odkupili 170.000 kg. Kmetijska zadruga Naklo je zaslužila največ, saj je do-

bila nad 6 milijonov samo izvozne razlike. Borovnice izvažamo predvsem v Anglijo in Svico.

Zadrugne bodo letos odkupovale tudi maline, ki jim mraz in slana nista škodovala. Lani so jih odkupile 60.000 kg in na tolikšno količino računajo tudi letos. Največ jih je v Jelovici in Selški dolini. Zadrugne so pripravljene tudi na odkup brusnic in gob, če jih bo le kaj.

-ey

AKTUALNO VPRAŠANJE

REPUBLIŠKO MLADINSKO NAMIZNOTENISKO PRVENSTVO

KRANJČANI V PREMOČI

Kranj, 16. junija.

Včeraj se je tu začel IV. letošnji republiški mladinski turnir, na katerem je nastopilo okoli 70 igralcev. Tokrat so nastopali vsi tisti, ki med mladimi v Sloveniji nekaj pomenijo, ni pa bilo Jeseničanov in Kočevarjev. Kaže, da Jeseničani sploh ne nameravajo v Kranju več nastopiti, ker je to že drugi zaporedni turnir, ki se ga niso udeležili. Med mladinci so prevladovali Kranjčani, ki so imeli glavno besedo tudi med mladinkami in pionirkami, medtem ko so bili Odredovci najboljši pri pionirjih.

REZULTATI

Ekipno: mladinci (12 ekip) polfinale: Maribor — Triglav II 5:2, Triglav — Ljubljana 5:2, finale: Triglav — Maribor 5:0. Mladinke (6) polfinale: Triglav I — Fužinar 3:0, Triglav II — Odred 3:1, finale: Triglav I — Triglav II 3:0 w. o. Pionirji (7) polfinale: Skofja Loka — Fužinar 5:3, Odred — Maribor 5:0, finale: Odred — Skofja Loka 5:0; finale: pionirke (3) Triglav I — Fužinar 3:1.

Posamezno: Mladinci (38) polfinale: Teran — Tuma 2:1, Godina — Miklavc 2:0; finale: Teran — Godina 2:0. Mladinke (11) polfinale: Plut — Vencelj 2:0, Jernejčič — Knap 2:0; finale: Plut — Jernejčič 2:0. Pionirke (7) polfinale: Petrač — Knap 2:1, Jernejčič — Vencelj 2:0; finale: Jernejčič — Petrač 2:0. Pionirji (20) polfinale: Grabner — Rekar 2:0, Bauče — Tuma 2:0; finale: Grabner — Bauče 2:1.

Dvojice. Mladinci (3) Plut — Jernejčič : Knap — Vencelj 2:1; mladinci (16) finale: Kovačič — Dolenc : Teran — Zeglina 1:2.

Triglav : Mladost

0:7 (0:4)

Stražišče, 16. junija. Danes sta se na igrišču Mladosti v Stražišču zopet srečala kranjska nogometna rivala Mladost in Triglav. Mladost je tokrat nudila še manj odpora kot preteklo nedeljo, saj je bila tudi njena obramba kaj jalova, kar dobro kaže tudi rezultat. Moštvi nista nastopili kompletni in sta preizkusili nekaj mladih moči, kar velja predvsem za Triglav, medtem ko je Mladost nastopila z nekaterimi starejšimi igralci. Pri Triglavu sta bila dva novincev in sta oba nastopila v obrambi. Lahko rečemo, da sta se popolnoma obnesla. V vratih pa se je pri Triglavu po daljšem premoru pojavil Brezar II., ki smo ga v zadnjem času videli igrati na mestu srednjega branilca. Rezultat bi bil lahko še višji, če bi Triglavovi napadalci izkoristili nekaj sto odstotnih priložnosti.

Tekmi je prisostvovalo okrog 100 gledalcev.

L.

ODOBJKA

Kranj, 16. junija. Danes dopoldne je bila na igrišču Mladosti v Stražišču prvenstvena odbojarska tekma med Kamnikom II in domačini. Igra je ves čas motil veter. Tekmovalci so bili borbeni in poizrtvovalni. Mladost je zmagala s 3:1.

Aco

ROKOMET

Kranj, 16. junija. Dopoldne se je na igrišču v Stražišču odvijala zanimiva rokometna tekma med Mladostjo in Slovanom iz Ljubljane. Gostje so bili v veliki premoči, kar so tudi izkoristili. Rezultat: 34:18 (17:3) za tekmovalce Slovana.

Aco

REZULTATI VČERAJSNJIH SPORTNIH DOGODKOV ZVEZNA LIGA:

Hajduk : BSK 3:1
Vardar : Lokomotiva 4:0
Partizan : Zagreb 2:5
Radnički : Sarajevo 3:1
Velež : Vojvodina 1:1
Budučnost : Spartak 2:0
KVALIFIKACIJE ZA ZVEZNO LIGO:
Borovo : Željezničar 3:0
Praga : Češkoslovaška : Vzhodna Nemčija 3:1

GLASLO GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO X. — ŠT. 47 — CENA DIN 10.—

Kranj, 17. junija 1957

Zakaj reformiramo šolstvo?

Ko smo pred sedmimi leti uzakonili delavske svete, kasneje pa postopoma še organe družbenega upravljanja, je dobil proizvajalec in državljan bistveno drugačno vlogo v celotnem družbenem življenju kot jo je imel prej. Začel je neposredno sodelovati v upravljanju gospodarstva in drugih družbenih področjih, s tem v zvezi pa je začel potrebovati, da bi lahko uspešno opravljal te upravljalvske naloge, ne le ožjo strokovno, marveč tudi širšo izobrazbo.

Toda, ali naše današnje šolstvo nudi takšno izobrazbo mlademu rodu, ki bo jutri delal v organih upravljanja?

Imamo obče izobraževalne (osnovne šole, gimnazije itd.) in strokovne šole. V obče izobraževalnih šolah je zastopljena politehnična, v strokovnih šolah pa splošna vzgoja. Tako šolstvo pa v svojem bistvu ustreza kapitalistični družbeni ureditvi, kjer je delo ločeno od oblasti, ročno delo pa od umskega. Obče izobraževalne šole vzgajajo intelektualce, v bistvu samo uradnike, strokovne šole pa samo proizvajalce.

V socialistični družbeni ureditvi pa ročno delo začnemo spet združevati z umskim, delo pa z oblastjo. Proizvajalci so hkrati tudi upravljalci. Temu pa še ni prilagojeno šolstvo, ki matorej zastaja za splošnim družbenim razvojem ter ga je zato treba preurediti, izpopolniti, vskladiti z družbenimi potrebami.

To je sila pomembna družbena naloga, ki jo nikakor ne morejo uresničiti prosvetni delavci sami, marveč je nujna pomoč celotne družbe, od staršev, šolskih odborov in gospodarskih organizacij do oblastvenih organov. Pri tem delu pa se znebimo vsakršne nestrpnosti, kajti naloge ni moč opraviti čez noč, saj gre pri tem za daljši proces. Šolska reforma pravzaprav že teče. Socialistična družbena ureditev že sama po sebi vtiska šoli nove pe-

čate, deloma z delovanjem zavestnih sil, deloma stihijno. Ko pa se pri reformiranju šole lotevamo radikalnejših korakov, se ne smemo prenačati. Smer, v katero hočemo, nam je jasna, pri konkretnih ukrepih pa upoštevamo objektivne pogoje. Osemletke bomo najprej uvedli tam, kjer je to pač že možno, drugje pa postopoma.

Tudi ni pravilno obesati krivdo za to, da šola zaostaja za življenjem, zgolj prosvetnim delavcem. Sedanja šola z vsemi svojimi pomanjkljivostmi je pač odsev objektivnih razmer, iz katerih se hranijo tudi cehovske tendence, v kolikor se le-te morda kažejo pri nekaterih prosvetnih delavcih.

Urejanje šolske reforme odpira seveda tudi nekatera vprašanja materialne narave, pristojnosti ljudskih odborov ipd. Materialne probleme kaže pač urejati v skladu z možnostmi. Mnogih težkoč ne bo moč urediti tako hitro, kot bi želeli. Vendar pa uvajanje reforme koristi tudi v tem pogledu, da nakazuje smer, v kateri naj materialna vprašanja rešujemo, medtem ko doslej tudi to marsikje ni bilo jasno (n. pr. kje in kakšna šolska poslopja bomo potrebovali glede na reformo itd.).

Kar zadeva pristojnosti ljudskih odborov glede posameznih šol, je čutili težnje občin, da bi dobile v svojo pristojnost tudi višje gimnazije in srednje strokovne šole, ki sodijo zdaj v pristojnost okraja in so zato nekako iztrgane iz organske celote občine.

Glede strokovnih šol še ni povsem jasna razmejitev dolžnosti podjetij, ljudskih odborov in širše družbe do posameznih teh šolskih zavodov ter kaže to vprašanje bolj razjasniti.

Nadzor nad delom šolskih zavodov poteka zgolj po administrativni poti (po inšpektorjih), kar pa spričo družbenega razvoja postaja že anahronično. Uvajati je treba čedalje bolj širši

družbeni nadzor. Bržkone bo v tej smeri razmeroma najlažje urediti problem v strokovnem šolstvu, po vertikalni poti samoupravljanja (s sodelovanjem zbornic itd.).

Šolski odbori so se kot organi družbenega upravljanja že lotili marsikaterih materialnih, pa tudi vzgojnih vprašanj, vendar so le šele na začetku svojega pravega dela. Vključili so se v tak sistem šolstva, kakršnega so pač našli ob svojem rojstvu ter tega zastarelega sistema še ne razbijajo dovolj odločno in šole še niso uspeli približati življenju. Ena takih njihovih nalog bi bila, da bi pritegovali v

vzgojno delo tudi ljudi, ki niso poklicni prosvetni delavci (javne, gospodarske, kulturne delavce), kajti v sodobnem šolstvu profesionalni učitelji, profesor ni edini vzgojitelj. Zamek tega se kažejo že, denimo, na kranjski gimnaziji, ki je začela pritegovati k svojem vzgojnemu delu tudi javne delavce izven šole. Tudi v pionirskih organizacijah se kažejo zamek te smeri v vzgojnem delovanju, v razvijanju tako imenovane svobodne učenceve aktivnosti (v kroških ipd.). V prihodnosti pa bodo imele svoj del dolžnosti pri šolski vzgoji tudi take institucije, kot denimo, stanovanske skupnosti. Tako ne bosta vzgojna činitelja le družina in prosvetni delavec, marveč tudi širša družba. Vse to delo pa bo polagoma vplivalo tudi na izoblikovanje lika prosvetnega delavca.

V naši državi že imamo osemletno obvezno šolanje, ki pa ni združeno v enotnem tipu šole. To enotnost vzgoje državljanov, prilagojeno našim družbenim potrebam, hočemo doseči zdaj z reformo šolstva, oblike, po katerih bomo to nalogo uresničevali v posameznih krajih, pa bodo seveda različne.

Te misli posredujejo s plenuma Okrajnega odbora SZDL, ki je bil v sredo. Deloma smo gradivo s plenuma objavili že v petkovi številki. Vendar pa je razprava na plenumu pokazala, da so vzroki in cilji reformiranja šolstva širši javnosti še dokaj megleni. Plenum je v marsičem pripomogel, da so se ti problemi v našem okraju bolj razjasnili, naloga organizacij SZDL, šolskih odborov in drugih činiteljev pa bo, da z družbenim pomenom, vzroki in cilji tega reformiranja temeljiteje seznanijo širšo javnost, kajti le ob razumevanju in sodelovanju celotne družbe bo moč šolsko reformo tudi uspešno uresničiti.

Z.

BO V TRŽIČU NOV HOTEL?

Pred dnevi je bil v Tržiču stanek Sveta za turizem in gostinstvo Oblo Tržič ter zastopnikov Turistične podzveze in Okrajne gostinske zbornice. Menili so se predvsem o novem hotelu, ki naj bi ga Tržič pridobil.

Gre za stavbo na gradu, ki jo nameravajo preurediti v hotel, saj je znano, da Tržič kot turistično mestec nima na razpolago tujskih sob. V sedanji stavbi na gradu je sicer šolski internat, vendar menijo, da bi se ga dalo preseliti v stanovanjsko stavbo Bombažne predilnice in tkalnice.

Kaj se bo bolj izplačalo, ali preseliti šolski internat ali zgraditi za šolski internat novo stavbo, bo odločala še posebna komisija Občinskega ljudskega odbora.

I. A.

Da bi zagotovili čim uspešnejšo turistično sezono, so v soboto v Lescah odprli novo mednarodno letalsko zvezo Dunaj-Bled-Dubrovnik. Na naših slikah: potniki izstopajo iz letala, ki je prvič prispelo z Dunaja (zgoraj). Spodaj: naš fotograf je ujel na sliko prva potnika na progi Lesce-Dubrovnik, novoporočenca, ki hočeta preživeti medene tedne ob Jadranu.

naš razgovor

„ŽELITE, PROSIM?“

Trgovina z mešanim blagom in Delikatesa na Koroški cesti v Kranju, ki jo vodi upravnica Angelca Jarčeva, je bila kot običajno tudi tokrat polna strank. Tovarišica Angelca je stregla prijazno, brez nestrpnosti in če se gospodinje niso mogle vsega domisliti, jih je kar sama opomnila, kaj še morebiti potrebujejo. Počakala sem, da sem prišla na vrsto.

»Želite, prosim?«

Izrekla sem svojo nenavadno željo za kratek pomenek, pa me je takoj povabila v lepo urejeno majhno pisarno, kjer sva se lahko v miru razgovarjali. Povedala je, da trgovina v njeno veselje kar dobro uspeva, posebno še po letu 1954, ko se je poslovalnica osamosvojila. Izbiro so med tem časom zelo popestrili, Tovarišica Angelca je v trgovini kot doma, saj že deseto leto dela v tem lokalu.

»Koliko prometa pa imate na mesec?« sem jo vprašala.

»Približno 3 milijone dinarjev, pa tudi več.«

»To je lepa številka, kako ste uspeli prodajo povečati?«

»Z boljšo postrežbo, večjim asortimanom in kvaliteto blaga. Zasluge za to ima ves kolektiv, ki se trudi, da bi strankam ugodil prav vse želje. Blago dovažamo tudi na dom.«

»Se kdaj zgodi, da stranke blago vrnejo?«

»Včasih tudi. Reklamacije vedno upoštevamo ter opozarjamo nanje naše dobavitelje.«

»Ste s prostori, v katerih delate, zadovoljni?«

»To pa ne, ker so zastareli in za sodobno poslovanje neprimerni. V bližnji prihodnosti jih nameravamo moderno in praktično preurediti. Oba lokala bomo združili, vhod bo samo eden, le notranja razporeditev Delikatese in Trgovine v mešanim blagom bo ločena.«

»Kaj pa o non-stopu, ste že kaj razmišljali?«

»Tudi o tem smo se že menili. Po preureditvi lokala mislim, da bomo lahko uvedli celodnevni delovni čas.«

»Lepe načrte imate,« sem jo prekinila.

»Da, če bo delovni kolektiv še v naprej tako prizadeven, jih bomo prav gotovo lahko uresničili,« je dejala tovarišica Jarčeva in odšla spet za pult streč neučakanim strankam.

-ey

TE DNI PO SVETU

△ Kaže, da bodo razpravljani o razorožitvi po enajstih letih brezplodnih razprav le dosegla odločilni preobrat. Sovjetski delegat v razorožitveni komisiji Organizacije združenih narodov Zorin je namreč predlagal, da bi velike sile opustile poskuse z atomskim orožjem in uvedle sistem kontrole, ki naj bi zagotovil izvajanje sklepa o opustitvi poskusov. Po prvem presenečenju v zahodnih prestolnicah ugodno pozdravljajo Zorinov predlog. Tudi ves zahodni tisk je sovjetski predlog ugodno sprejel. Nekateri angleški in ameriški časopisi zahtevajo, naj zahodne sile takoj sprejmejo sovjetski predlog. Po nekaterih poročilih bi zahodne sile privolile v prenehanje poskusnih eksplozij atomskega orožja za dobo enega leta.

△ Predsednik švedske vlade Tage Erlander, ki se te dni mudi v naši državi, je obiskal Split. Ogledal si je tamkajšnje zgodovinske in kulturne znamenitosti ter ladjedelnice, v kateri gradijo tudi več 12.800 tonskih ladij za švedske pomorske družbe. Po ogledu Splita je Erlander na jahti »Jadranka« odplul v severni Jadran. Predvidoma bo danes prispel na Brione, kjer ga bo sprejel predsednik Tito.

△ Državni sekretar za narodno obrambo FLRJ Ivan Gošnjak in drugi člani jugoslov. vojaške delegacije, ki je na obisku v Sovjetski zvezi, so včeraj prispeli v Leningrad. Pred tem so v Moskvi prisostvovali vojaškimi vajam sovjetskih tankovskih enot.

△ V Beogradu zaseda te dni jugoslovansko-sovjetska komisija, ki naj bi pospešila nadaljnji razvoj trgovskih stikov med našo državo in Sovjetsko Zvezo.

△ Po obisku zahodnonemškega kanclerja Adenauerja v Avstriji so na Dunaju izdali skupni nemško-avstrijski komunike, v katerem je poudarjeno, da je ponovna združitev Nemčije »v miru in svobodi glavni pogoj za dejansko popustitev napetosti v Evropi in v svetu«. Med obiskom so tudi podpisali avstrijsko nemško finančno pogodbo.

△ V Belgiji so skrajšali obvezni vojaški rok na 15 mesecev.

△ Indijski ministrski predsednik Nehru je predvčerajšnjim prispel na uradni obisk v Kjopenhaven. Na Danskem se bo mudil štiri dni.

△ Grško zunanje ministrstvo je objavilo, da ima v rokah dokumente, s katerimi lahko neizpodbitno dokaže, da uporabljajo britanske vojaške sile pri zasliševanju jetnikov narodnosvobodilnega gibanja na otoku Cipru najhujše mučilne metode. Poročilo pripominja, da je Grčija že od nekdaj zahtevala, naj položaj na Cipru razišče mednarodno razsodišče.

△ V severni Italiji je teden dni močno deževalo, zaradi česar je nastala v kmetijstvu škoda za približno 35 milijard lir. Ponekod je uničenih 70% vinogradov. V hribovitih predelih okrog Torina je deževje povzročilo velike poplave. Vojska in gasilci pomagajo prizadetemu prebivalstvu.

△ Tudi v francoskih Alpah so nastale poplave. Reke na južnih pobočjih Alp so prestopile bregove in poplavljele cela naselja ter skoraj vse doline v zaledju Nizze. V soboto so začeli s helikopterji odvažati prebivalce naselja Isola, ki je povsem izolirano. Železniški promet je ustavljen. Voda je porušila številne nasipe in jezove. Porušenih je več manjših mostov, razdejanih je 20 km cest. Tudi telefonske zveze so prekinjene. Doslej so ugotovili eno človeško žrtev in veliko gmatno škodo.

IZDAJA ČASOPISNO ZALOŽNIŠKO IN TISKARSKO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / DIREKTOR SLAVKO BEZNIK / UREJA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJŠEK / TELEFON UREDNIŠTVA ST. 475, 397 - TELEFON UPRAVE ST. 475 / TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 61-KB-1-2-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESEČNA 50 DINARJEV

Sprva topleje, zatem nestalno s pogostimi padavinami in ohlajitvijo.

LJUDJE IN DOGODKI

BREZ ŠIRŠIH PERSPEKTIV

Po 22 dneh krize imajo v Franciji spet novo vlado. Stalil jo je mladi radikalni pravak Bourges-Maunoury (izg. Buržes Monuri). Po daljših posvetovanjih in zakulisnih pogajanjih se je novi premier pojavil pred parlamentom in dobil zaupnico. Zanj je glasovalo 240 proti pa 195 poslancev, precej pa se jih je vzdržalo. To je doslej od leta 1947 najmanjša prednost v glasovih, ki jo je dobil katerikoli ministr. predsednik. Vsekakor zelo očitno znamenje, da vlada ne bo dočakala visoke starosti.

Bourges-Maunouryju ne gre odrekati nekaterih simpatičnih črt: to je predvsem najmlajši premier od leta 1883 dalje, saj šteje komaj 43 let, slovi kot junak odporiškega gibanja in je bil med zadnjimi svetovno vojno 13-krat ranjen. Je odločen in sposoben. So pa v njegovem značaju in političnem liku tudi značilnosti, ki niso tolikanj privlačne, in prav te negativne črte zdaj prevladujejo. Bourges-Maunoury je, kot vse kaže, svojo odločnost usmeril v napačno smer. Kot minister obrambe v bivši vladi socialista Molleta nosi precej velik delež odgovornosti za neodgovorno politiko Francije do Suez in Alžira. No, in če pristavimo, da mu je prav to zdaj zagotovilo podporo desnice in pridobilo potrebno večino, zbledijo njegove zasluge med vojno.

Če je bila vlada Guya Molleta vsaj v začetku vlada »leve sredine«, saj je vsebovala nekatere naprednejše elemente, je za Bourges-Maunouryja značilna usmeritev k »desnemu centru«.

Novi premier je ubral že staro, izhajeno pot, ko se je naslonil na meščanske stranke in tako spet prezrl najmočnejšo stranko v skupščini — Komunistično partijo. Hotel je torej na prvi preizkušnji svoje vlade varno »zvoziti« in se je zato pač moral nasloniti na drugo stran — na desnico.

V programu svoje vlade je bil Bourges-Maunoury zelo redko-beseden, tam pa, kjer je že kaj povedal, je bil zelo meglen in nejasen. To pa ni motilo niti tistih, ki so se izrekli zanj, saj desničarske stranke dajejo novi vladi le prehodni značaj.

Videti je, kot da je desnica brez zanimanja prikimala novi vladi: pustila jo bo živeti toliko časa, dokler bo njej to ugajalo, ko pa bo napočil njihov čas, jo bo brez pomisleka zrušila. Tisto, kar desničarskim strankam ugaja pri Bourges-Maunouryju, je njegova vztrajnost pri nadaljevanju dosedanje alžirske politike. Novi predsednik vlade je to dokazal s tem, da je obdržal na položaju ministra za Alžir socialista Lacosta, ki se je že izkazal s svojo politiko »pomirjevanja«. Vlada bo prav tako zadovoljila zahteve večine meščanskih strank, ki se zavzemajo za »evropsko politiko«. Vlada je sestavljena iz izrazitih pristašev evropske skupnosti, tako da lahko pričakujemo, da se bo zelo potrudila spraviti pod varno streho parlamentarne ratifikacije oba evropska sporazuma — o skupnem trgu in o Evroatomu.

Za ozdravljenje težkih finančnih razmer vlada ni napravila

novih korakov, razen tega, da je spremenila finančnega ministra. Nasprotno, bila je toliko »drzna«, da je pred parlament postavila isto rešitev kot njen predhodnik Mollet: za 150 milijonov novih davkov. In zgodil se je »čudež«, ki si ga lahko razložimo le z nenačelno politiko francoskih meščanskih strank. Desnica je zdaj podprla Bourgesa, čeprav je na isti zahtevi pred komaj tremi tedni zrušila Molleta!

Nova vlada se torej ne odlikuje s posebnostmi. V bistvu je to le zožena Molletova vlada brez Molleta. Njen program in sestav jamčita le za nadaljevanje Molletove politike. Bourges-Maunoury se torej ni opogumil, da bi napravil hrabrejši korak za ozdravljenje bolnih francoskih političnih razmer.

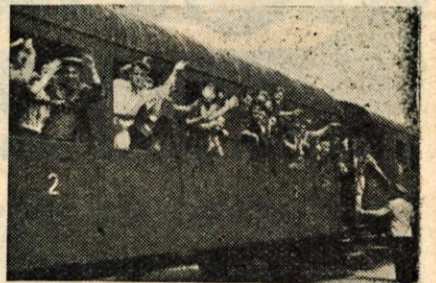
Prav zato ga je desnica tudi podprla, ker trenutno ne vidi drugega izhoda in ker je sama še preslabotna, da bi uveljavila lastno politiko. Prav ta spravljalnost in podpora desničarskih strank pa je lahko zelo dvorezna. Trajala ne bo dalj kot do jeseni; tako predvideva večina opazovalcev. Bourges-Maunouryju so zaupali nalogo, da opravi le tekoče posle v polletnih mesecih, ko bo parlament na počitnicah. Zato so vladi že nadeli posmehljivo ime »počitniška vlada«. Na francoskem političnem odru so torej režiserji dali Bourges-Maunouryju le ne-hvaležno vlogo, v kateri mu ne bo preostalo drugega — kakor pravi pariški časopis »Parisien Libere« — kot da »da še en dokaz o nemoči sistema«.

MARTIN TOMAŽIČ

naša kronika

NOVE ŠTEVILKE »DELA IN VARNOSTI«

Pred nedavnim so izšle 3., 4. in 5. številka mesečnega glasila za vprašanje organizacije dela, varnosti pri delu in psihologije dela, »Delo in varnost«. V 3. številki je objavljenih nekaj misli iz letnega poročila Zavoda za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu. Mitja Kamušič piše nadalje o ocenjevanju oseb pri delu, dr. Dušan Reja pa govori o boleznih pri delu, dobri razporeditvi dela in počitka, kar nadaljuje tudi v naslednji številki. Nadalje je v 3. številki tudi poročilo s prvega posvetovanja predstavnikov HTZ službe v Sloveniji, ki je bilo v Mariboru. V 4. številki je ing. Janko Svajger prikazal analizo, po kateri lahko ugotovimo, da se varnost pri delu izboljšuje. V tej številki piše tudi Leopold Pogačnik o analitični oceni delovnih mest in proučevanju delovnih metod.

DOBRE VOLJE ZA EN MESEČ NA DELO

V soboto dopoldne je odšla iz Kranja IV. mladinska delovna brigada iz kranjskega okraja. Brigado sestavlja 45 dijakov kranjske in 20 dijakov jeseniške gimnazije. Brigada bo gradila cesto Brkini—Koper.

ZAKAJ JE »PLAMEN« V KROPI POD PLANOM

V prvih petih mesecih tega leta je Tovarna vijakov in žebeljev v Kropi dosegla plan s 96,4%, to je za 55 ton izdelkov pod planom. Glavni vzrok, da ne dosega družbene zadolžitve je, ker ne dobijo pravočasno potrebnih materialov od železarn. To slabo vpliva na proizvodnjo v »Plamenu«, pa tudi v drugih podjetjih, ki jim »Plamen« dobavlja svoje izdelke. Zaradi pogostega pomanjkanja polizdelkov iz železarn pa »Plamen« tudi ne more izpolnjevati dobavnih rokov za inozemske kupce.

C. R.

TEČAJ NA OKROGLEM

V zadnjih dneh maja in v začetku junija je bil v Domu slepih na Okroglem tečaj Braillove pisave, ki se ga je udeležilo 15 slepih. Tečaj je bil zaključen z lepim uspehom.

D.

ELEKTRIFIKACIJA V TRZIŠKI OBČINI

Občinski ljudski odbor Tržič je že naročil načrte in proračun za elektrifikacijo vasi Novake in naselja Visočje, pripravlja pa tudi odstranitev elektrifikacijskega provizorija okolice Cankarjeve ceste, kjer bodo izvedli kabelske napeljave.

J. V.

KJE LETOS RAZSTAVLJA »ISKRA«

Tovarna »Iskra« Kranj bo letos sodelovala na številnih sejnih doma in tudi v tujini. V juliju bo razstavljala svoje izdelke na Gorenjskem sejmu v Kranju, kjer si bo občinstvo lahko ogledalo tudi nekatere turistične filme in risanke. V avgustu se bo »Iskra« udeležila II. jugoslovanskega sejma v Ljubljani in Beogradskega sejma. V Zagrebu je bila zastopana že pomladi, svojo udeležbo pa je prijavila tudi za jenski velesojem. Za »Iskro« gradijo tam poseben paviljon, ki bo obsegal 500 m² površine in ga bo tovarna vzela v najem. Na oktobrski razstavi radia in telekomunikacij v Ljubljani bo »Iskra« prikazala vse novosti iz telefonije, zlasti železniške in rudniške. »Iskra« se bo nadalje udeležila tudi dveh sejmov v tujini, in sicer v Poznaju in Trstu.

-ey

»INTEKS« IMA POCENI MENZO
Ze pred letom dni so v kranjski tovarni »Inteks« ustanovili lastno menzo, v kateri se hrani okoli 160 delavcev. Obroki so izdatni in poceni. Za kosilo plača vsak abonent le 55 dinarjev, za večerjo 35 in za zajtrk 10 oziroma 15 dinarjev. Preostali znesek plača tovarna. Delavci, ki so abonirani v tej menzi, so s hrano zadovoljni, posebno še, ker imajo pri vsakem obroku na razpolago dovolj kruha. V »Inteksu« se hranijo tudi nekateri delavci iz »Standarda« in »Zvezde«. Dopolnilni prispevek za njihov abonma plačata obe podjetji.

-ey

SLOVO OD PETROLEJK
Nekaj hiš v neposredni bližini Kamnika še vedno nima električne napeljave: to so hiše v gornjem delu Uševka, ki je 2 km iz mesta. Zdaj se bodo tudi te hiše poslovile od petrolejk. Prebivalci so se s prostovoljnimi delom lotili napeljave, del stroškov pa bo krila občina.

Z.

v nedeljo smo zabeležili

ODPRTA JE REDNA LETALSKA PROGA DUBROVNIK — LESCE — DUNAJ IN BEOGRAD — LESCE

Lesce, 15. junija.

Danes popoldne so predstavniki turističnih organizacij, JAT, Alpskega letalskega centra Lesce in drugih organizacij pričekali na letališču v Lescah prvo potniško letalo, ki je priletelo z Dunaja in nadaljevalo pot v Dubrovnik. Ob 13.45. uri je na letališču pristal avion YUACA. Vsa mesta v njem so bila zasedena. S prvim avionom je pripotovalo 18 potnikov. Šest jih je ostalo na Bledu, ostali pa so se ob 14.30. uri odpeljali naprej v Dubrovnik. V Lescah se jim je pridružil še pet potnikov, med njimi tudi dva domačina, ki sta odšla na poročno potovanje.

Popoldne ob 16.50. uri je priletelo letalo JAT iz Beograda. Tako bo na letališču v Lescah odslej vsak dan pristajalo potniško letalo. Gorenjska je dobila s to novo linijo dvakrat tedensko zvezo z Dunajem in Dubrovnikom in trikrat tedensko z Beogradom. Zanimanje za to progo je zelo veliko. Predstavniki JAT pravijo, da so vozne karte za progo Dunaj—Dubrovnik do srede avgusta razprodane.

Lj.

POLJSKA IN SOVJETSKA DELEGACIJA V ISKRI

Kranj, 15. junija. Včeraj in danes sta se v Iskri mudili dve inozemski delegaciji. Tovarno so obiskali ekonomisti s Poljske, ki so se predvsem zanimali za organe delavskega samoupravljanja v tovarni, gostje s Sovjetske zveze pa so se zanimali za način dela in gospodarske instrumente.

Delegaciji sta se v tovarni zadržali vse dopoldne.

M.

ITALIJANSKI GOSTJE NA BLEDU

Bled, 16. junija.

Predstavniki italijanske socialistične stranke iz štirih obmejnih pokrajin: Trsta, Gorice, Vidma in Bordenona, so se po večerajšnjih razgovorih v Ljubljani mudili danes na Bledu. Dopoldne so imeli razgovore z zastopniki SZDL, katerih se je udeležil tudi predsednik SZDL Slovenije Miha Marinko. Na Bledu so jim priredili svečano kosilo.

JESENIŠKO GLEDALIŠČE SE VEDNO GOSTUJE

Mestno gledališče Jesenice kljub zaključku sezone vneto prireja gostovanja. V četrtek je gostovalo v Kranjski gori, v soboto na Hrušici in danes v Begunjah, kjer so imeli kar dve

dela, a za sedaj nimajo še nič takega. Moral si bo poiskati zaposlitev drugod.

—*

Čez tri dni se je Ivan vrnil domov. Po dvome-sečnem počitku se je spet kar dobro počutil in tedaj se je oglasil v podjetju. Vsa lažja mesta so bila zasedena in Ivan je zopet prijel za staro delo. »Samo začasno«, so mu dejali, »medtem bomo pa že kaj drugega poiskali.«

»To ne bo tako hudo«, si je mislil Ivan, »nekaaj časa bom pa že še zdržal, saj sem dovolj dolgo počival.«

Po tistem so v podjetju kar pozabili nanj. Začasno mesto je postalo stalno in vse je kazalo, da bo Ivan ostal tam, kjer je. Pa je nekega dne spet omagal. Zdravnik mu je napisal napotnico za bolnišnico. Tokrat ga je bolezen trdo zgrabila. Več mesecev je ležal tam in še doma so mu neprestano podaljševali bolniški dopust. Z zagrenjenostjo je ugotavljal, da glede dela tedaj ne bi smel popustiti.

Marsikdo se bo vprašal, če je bilo vse to potrebno, samo v podjetju se niso vprašali in niso pomislili, koliko denarja bi z drugačnim razmeščanjem delovne sile lahko prihranili. Prav gotovo bi se našlo kako mesto tudi za Ivana, na katerem bi opravljal svoje delo in preživljal sebe ter družino.

-ey

22. TAKRAT NE BI SMEL POPUSTITI

P
O
N
E
D
E
L
J
E
K

Ivan se je odsotno oziral skozi okno bolniške sobe v pusto sivino oblačnega neba. Ze peti teden je ležal v bolnišnici in le počasi mu je šlo na bolje. Za pomehek s tovariši tisti dan ni bil razpoložen, čeprav ga je sosed že nekajkrat nagovoril. Vsi so se začudeno ozirali vanj, ker je bil nenadoma tako čemeran. Če bi komu od njih zdravnik dejal, da gre čez tri dni lahko domov, bi njegove besede vse drugače sprejel.

Ivan si je sicer želel videti sinčka in ženo, želel pa je tudi ozdraveti in iti čimprej na delo. Zadnje noč je o svoji boleznii mnogo premišljal. Vedel je, da zaradi hude okvare srca ni več sposoben za težko delo, ki ga opravlja v podjetju. Oprijeti bi se moral lažjega posla, samo če ga bodo našli zanj. Misel na to mu je povzročala največ skrbi.

Ze pred pol leta, ko se je prvič vračal iz bolnišnice, je prošil za premostitev v kak drug obrat. Ostalo je samo pri obljubi, nazadnje se je pa še sam premislil. Za pohištvo je odplačeval vsak mesec nekaj tisočakov v banko in zaradi boljše plače se je potrudil in vztrajal pri starem delu. Seveda pa ga je to stalo velikih naporov. Vzdržati ni mogel in spet so ga poslali v bolnišnico. Najbolj ga je vznemirilo ženino pismo, ki mu je pred dnevi pisala, da je že vprašala v podjetju za primernejše

MIMI MALENSEK KONIC VIGENC

47

Skozi umazano okno je videl cesto in pri priči se je spomnil, da bo zdaj pač kmalu prišel Globočnik pogledat zgornji vigenc. Misel ga je telesno zbolela. Še malo ni misliti, da bi Globočnik izpustil ugodno priliko! Redko se zgodi, da bi ponujali v najem vigenc za sedemdeset delavcev in to prav sredi trga! Globočnik se bo pogodil z gospodom Filipom in ob novem letu bo moral Dominik zapustiti svojo kovačnico. Spet si bo moral iskati kruha drugod, morebiti se bo moral celo vdinjati kot delavec. Začutil je, kako trdo bo to zanj. Komaj je postal mojster in občutil slast ukazovati ljudem, nakupovati železo, prodajati žeblje, pa naj vse izpusti iz rok in odide z nekaj stotaki dobička v žepu! Ko si je to predstavljaj, je začutil, da za nič na svetu ne sme pustiti, da bi ga izrinili. Globočnika sicer ne bo mogel odgnati, toda vsaj svoj vigenc mora obdržati, mora, za vsako ceno!

Kakor tat se je znova priplazila misel, ki ga je čimdalje bolj zamamljala: Če bi Ano pridobil na svojo stran, bi me ne mogli pognati odtod! Morebiti bi celo... ne... končno je tu še Polona, ki je ne more pustiti. Ta ljubezen ni od včeraj! Odkar se je vrnil od vojakov, se je je zvesto držal, tudi očetu se ni uklonil, ko mu je ta prepovedal hoditi za dekletom, ki ne bo imela toliko, da bi si kupila krilo za poroko. Preden je odšel v Kropo, ji je obljubil, da jo bo vzel, kakor hitro bo toliko na trdnem, da bo mogel misliti na poroko in vsakokrat, kadar se je oglašil pri njej, ji je pripovedoval, koliko zasluži. Polona je tako krotko dekle in njemu tako vdana, da je ne more pustiti. A vendar...

Misli, ki so se mu vrtinčile po glavi, so ga mučile, ni se mogel priklopiti od odločnega sklepa. Čutil je, da je na razpotju in sam ni vedel, kam naj gre.

Voltrešč je pojužinal in spravil žganje v zidno vdolbino. Sedel je nazaj na ognjišče in rekel:

„Četrť je že odbilo. Kmalu bodo tu.“

„Saj,“ je rekel Dominik in se zdrznil. Čisto je pozabil na Voltrešča.

Delavec je nekaj momljal o ljudeh, ki se jim ne mudi k delu, potem je počasi začel:

„Tele sekance bomo poslali v Podbrdo, ne?“

Dominik je odkimal.

„Kam pa?“

„Se ne vem. Se bo že našel kupec.“

Voltrešč je utihnil in mlel svoje misli. Skrbelo ga je, kako bo v prihodnje z Dominikom. Fant se je preveč zaletel, nekaj dobrih kupčij ga je opijanilo, mislil je najbrž, da trgovci kar čakajo na njegovo blago. Tudi je že spoznal, da Dominik ni tako prijeten gospodar, kakor se je kazal spočetka. Zmeraj je gledal, kako bi priščenil pri plači. Že nekaj tednov se je kesal, ker je zapustil Špana, posebno, ker je Špan spet plačeval po starem, odkar je bila visoka voda in so mogli delati noč in dan. Dominik je delal samo podnevi...

„Za kupce zdaj ni lahko,“ je začel čez čas.

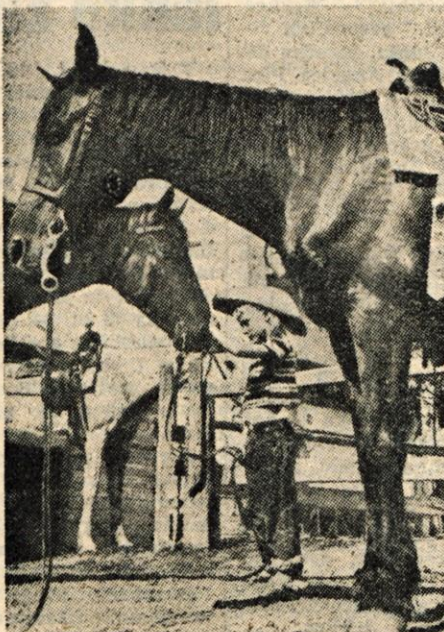
Dominik ga je spregledal in ga ostro zavrnil:

„Za mojstre tudi ne. Metori je dva odpustil, čeprav je pomlad.“

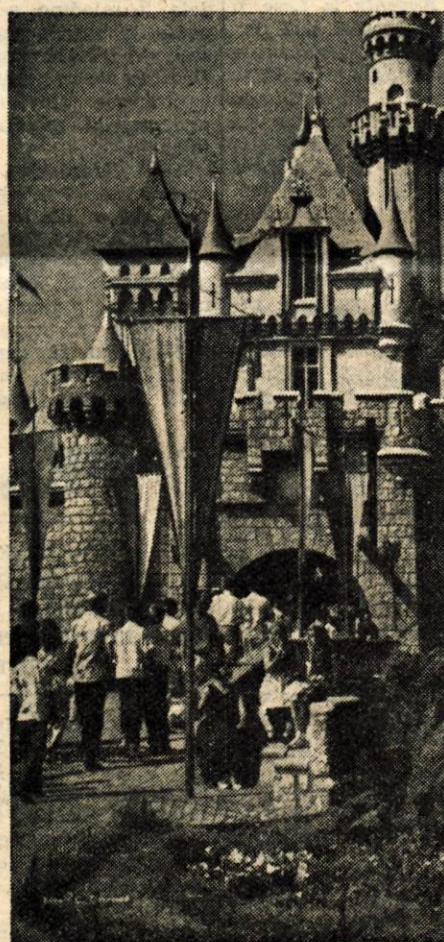
„Špan najema nove,“ je rekel Voltrešč. „Prevzel bo ti-sto veliko naročilo, ki ga je razpisala Graška železniška družba. Gotovo si bral v časopisu? Globočnik ne utegne, ker dela za tržaške ladjedelnice, drugega velikega mojstra, ki bi upal izdelati toliko blaga, pa ni, zato je kar gotovo, da bo naročilo dobil Špan. Baje se že dogovarja z družbo.“

Dominik je pozorno prisluhnul. Porodila se mu je misel, ki se mu je prvi trenutek zazdela naravnost blazna, da se je je ustrašil, ko pa jo je pogledal od blizu, se mu je zdelo, da jo je mogoče uresničiti. Toda potajil se je in samo rekel:

Pravljичno mesto

Znani ustvarjalec filmskih risank Walt Disney (»Sneguljčica«, »Bambi in dr.) je pred leti postavil v središču ameriške filmske industrije pri Los Angelesu čudno mesto: v pravljicinih prizoriščih živijo pravljicni junaki. Vsak dan obiščejo »Disneyevo deželo« desetstisoči malih in velikih otrok. — ZGORAJ: med znamenitostmi Disneylanda je tudi naselje na Divjem Zahodu. Tam se lahko otroci nagledajo živih kavbojev in tudi zajašejo njihove konje. — SPODAJ: grad, v katerem spi Trnuljčica V gradu je vse tako, kot pravi pravljica — le da namesto Trnuljčice leži v postelji lutka naravne velikosti, za las podobna speči princesi.

Kot smo že poročali, se Kitajci ukvarjajo z načrti za reformo svoje pisave, ki je izredno zapletena in jo v celoti obvlada le malo ljudi. Da bodo prej ali slej morali uvesti novo pisavo, kaže med drugim tudi to, da ne morejo uvesti pisalnega stroja, brez katerega si ne moremo več predstavljati modernega gospodarstva in sodobnega življenja sploh. Kitajski pisalni stroj je, kot kaže naša slika, obsežen magazin, v katerem je spravljanih 1200 najpogostejše uporabljenih pisemskih znakov. Kitajska »strojepiska« mora vsak znak posebej z ročajem potegniti iz predalčka in ga vstaviti v pripravo, ki potem vrstico odtisne na papir. Zares zamuden posel!

ZGODOVINSKI IN DRUGI PABERKI

20. stoletje in prihodnje - P.

Z GORENJSKE

Ob ravninskem toku potoka Bele leži v podnožju Storžiča vas Srednja Bela, druga izmed treh skoraj strnjenih kmetskih naselij med Tatincem in Pred-dvorom. Prebivalci so povečini kmetje, nekaj pa je opekarskih in tekstilnih delavcev. Na Srednji in tudi na Zgornji Beli so bili svojčas mlini s stopami za olje, ki so ga prodajali v Tržič in Kranj. Poleg mlinov so bile tudi fužine, kjer so izdelovali žeblje za škornje.

Kot iz ostalih krajev Kranjske ravni in vnožja Storžiča je tudi iz Srednje Bele doma znamenit slovenski rojak. Dne 17. februarja 1831 je bil tu rojen pesnik, zbiratelj narodnega blaga in slavist Matija Valjavec-Kračmanov. Po končani osnovni šoli v Kranju in gimnaziji v Ljubljani je odšel na Dunaj, kjer je študiral klasično in slovansko jezikoslovje. Brez podpore od doma je živel s tem,

kar je zaslužil s privatnim poučevanjem in s prevajanjem. Na Dunaju je poslušal predavanja slavista Miklošiča in klasičnega filologa Bonitza, leta 1854 pa je dobil službo na gimnaziji v Varaždinu, kjer je že učil njegov sošolec Janez Trdina. V Varaždinu se je 1864 oženil, bil 1876 premeščen v Zagreb ter bil še isto leto imenovan za dopisujočega, leta 1879 pa pravega člana Jugoslovanske akademije. Umrli je 15. marca 1897 in je pokopan v Zagrebu.

Valjavečev pesniški talent je v najozjem stiku z njegovo domovino in s slovensko narodno poezijo. Njegova babica, ki jo Valjavec s svojim rodnim krajem vred opeva v drugem delu Sanj, mu je že v zgodnji mladosti pripovedovala domače legende, pripovedke in pravljice ter tako za vedno napolnila njegovo srce z ljubeznijo do te poezije. Pobudo, da je začel pesniti, mu je dal njegov sorojak iz Senčurja, profesor Martinak na gimnaziji v Ljubljani. Kot šestostolcu je dal priobčiti v Novicah njegovo pesem Seničica in Pravljico od lesene sklade. Tema prvecemu so sledile kmalu različne pesmi in povesti v Novicah, v Sloveniji in v Vedežu.

Valjavec ni bil samo nadarjen slovenski pesnik in kritičen nabiralec slovenskega, zlasti kajkavskega narodnega blaga, ampak tudi marljiv in bistroumen jezikoslovec. Od leta 1876, ko je postal član Jugoslovanske akademije, se je posvetil predvsem folkloristiki in slovenskemu jezikoslovju. V raznih publikacijah akademije je objavil obilo važnih doneskov k literaturi in slovnici, k razširjenju našega zgodovinskega in dialektološkega znanja slovensčine in hrvaščine. Dobršen del tega učenega raziskovanja je veljal slovenskemu jeziku. Ker je te pravice pisal v hrvaščini, so njegovega književnega delovanja deležni vsi trije narodi, slovenski, hrvaški in srbski.

20

TOMOVE PRIGODE

PRIPREDIL: IVAN ABRAM

RISAL: MILAN BATISTA

77.

Kljub temu, da je tetka Polly spoznala, da je pravzaprav nečloveško ravnala s Tomom, je bil Tom otožen in obupan. Odšel je zdoma in iskal uteha v naravi. Želje za piratstvom še vedno ni opustil. Na to ga je sedaj dokončno vzpodbudil Joe Harper, katerega je srečal. Odločitev je bila sedaj resnično dokončna. Zaprisežena prijatelja sta si segla v roke z nespremenljivo mislijo, da gresta zdoma, v svet.

78.

Razmišljala sta, kam? — Nekaj kilometrov nad St. Petersburgom, kjer je tekla reka Mississippi in je bila nekako kilometer široka, je bil dolg, ozek in gozdnat otok, ki je imel na zgornjem koncu plitvo peščeno obalo. To bi bil zelo pripraven kraj za bivanje. Otok tudi ni bil naseljen. Zato sta dečka izbrala prav ta otok za svoje piratske namene. Še o kaki družini nista razmišljala. Kmalu pa sta srečala še Finna, ki se jima je nemudoma priključil.

79.

Fantje so se naglo ločili, da bi se nato spet sestali na samotnem kraju ob bregu reke, dva kilometra nad mestecem. Ura sestanka, tako so se odločili, naj bo polnoč. Na reki je bil majhen splav, ki so ga nameravali zapleniti. Vsakdo bo prinesel sidra in vrvi s seboj ter »sunil« iz shramb kolikor le mogoče hrane. Da bi bil njihov odhod čimbolj pomemben in skrivnostni, so še popoldne raztrosili po mestu novico o svojem odhodu.

80.

Točno opolnoči je prišel Tom na zborna mesto s kuhano gnatjo in drugimi malenkostmi. Reka je bila mirna kot ocean. Tom je prisluškoval. Nato je zažvižgal. Odgovor je prišel izpod skale. Nevidni glas je vprašal: »Kdo je?« — »Tom Sawyer — Črni maščevalec španskih voda! In ti?« — »Huck Finn — Rdečeroke« in »Joe Harper — Strah morja!« — Imena so si dečki izbrali iz najbolj priljubljenih knjig, ki so jih prebrali.